

Brocki, Zygmunt

"Zniemczone nazwiska polskie na cmentarzu w Brętowie", Hubert Górniewicz, "Rocznik Gdański", t. XXVIII, 1969 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 4, 531-532

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

potecznie nieruchomości rolne powyżej 90 morgów. Cytowany na dowód przypis również nie wyjaśnia dostatecznie sprawy. Ze stylizacji ustępu mówiącego o dużych miastach rządowych (s. 95) wynika, że nieruchomości miejskie w tych miastach znajdowały się tylko na gruntach emfiteutycznych lub wieczysto-czynszowych, co nie odpowiada rzeczywistości, gdyż wiele nieruchomości typowo wielkomiejskich stanowiło pełną własność swych właścicieli.

Są także w pracy błędy wynikłe z niedokładności korekty. Autor mówi

np. o sądach trybunałach (s. 122); gdy idzie o trybunały cywilne pierwszej instancji; nie wiadomo, jaka Rada Obywatelska (s. 94) występowała o reformę prawa hipotecznego, to samo odnieść by można do bliżej nie określonego Komitetu Petersburskiego (s. 104).

Mimo podniesionych w recenzji niedociągnięć pracę należy ocenić dodatnio ze względu na jej osiągnięcia naukowe.

Józef Mazurkiewicz

Hubert Górnowicz, *Zniemczone nazwiska polskie na cmentarzu w Brętowie*, „Rocznik Gdański” 1969, t. XXVIII, s. 159—189.

Brętowo było dawniej wsią, a od dwudziestolecia międzywojennego jest połacią Wrzeszcza, dzielnicy Gdańska. W 1968 r. autor wymienionej rozprawy zebrał z nagrobków brętowskiego cmentarza (najmłodsze groby pochodzą tu z 1946 r.; od tego czasu cmentarz jest nieczynny) 330 nazwisk. Przeważają wśród nich zdecydowanie nazwiska polskie, mniej lub więcej zniemczone. Nazwiska odmiejscowe na *-ski* pochodzą prawie wyłącznie od pomorskich i mazowieckich nazw miejscowych, co — jak podkreśla autor — mówi o dużym udziale osadnictwa mazowieckiego w osiedlaniu Gdańska i okolicy od pokoju toruńskiego po czasy rozbiorowe, o czym wiemy też z innych źródeł (historycznych). Osadnictwo to pochodzi zwłaszcza z okolic Płocka, Płońska, Mławy i Ciechanowa. W nazwiskach pochodzenia mazowieckiego widać odbicie mazurzenia, a w nazwiskach utworzonych od apelatywów widać typowe dla Mazowsza wyrazy pospolite. Oto kilka nazwisk, które wskazują na mazowieckie osadnictwo Pomorza Gdańskiego (na pierwszym miejscu forma zapisana z nagrobka):

Bolin, od nazwy miejscowej *Bolin* no, pow. Płock;

Benkowski = *Bieńkowski*, od n. m.

Bieńki, pow. Ciechanów, lub od zaginionych *Bieniek* w dawnym pow. nowomiejskim na bliższym Mazowszu (*Bieńkowscy* z tych *Bieniek* to jedna z mazowieckich rodzin drobno-szlacheckich, które brały udział w osadnictwie na dalszym Mazowszu, na Podlasiu, a także na Pomorzu Gdańskim, zwłaszcza w XVI w.);

Brotzki = *Brocki*, od n. m. *Brok*, pow. Ostrów Mazowiecka, lub *Brodzki*, od n. m. typu *Brody*, pow. Ciechanów, Płońsk, Płock, Tczew itp.;

Czerwiński = *Czerwiński*, od n. m. *Czerwiński*, pow. Płock;

Danischewski = *Daniszewski*, od n. m. *Daniszewo*, pow. Płock;

Jablonski = *Jabłoński*, od n. m. typu *Jabłonna*, pow. Nowy Dwór Maz., lub typu *Jabłoń*, pow. Wysokie Mazowieckie itp.;

Jarotzki = *Jarocki*, od n. m. *Jarocin*, pow. Płock;

Jedamoski = *Jedamo(w)ski*, od n. m. *Adamowo*, pow. Płońsk, Mława, Sierpc, Pułtusk, Żuromin itp.; w zapisie widać tu m. in. gwarową prejotację i typowe właśnie dla Mazowsza uproszczenie grupy spółgłoskowej *-wsk-* na *-sk-* (na Pomorzu takie uproszczenia nie występują); *Murawska*, od n. m. *Murawy*, pow. Ciechanów, najstarszej

siedziby drobnoszlacheckiej rodziny Murawskich.

Niektóre nazwiska nie na *-ski*: *Brozek = Brożek* (od imienia *Ambroży*); w zapisie mamy tu utrwalone mazurzenie; widocznie przodkowie tego Brożka pochodzili z Mazowsza (lub z innych terenów mazurzących); *Po-*

trykus, od n. m. *Piotrokozy*, późniejsze *Potrykozy* lub *Petrykozy*, np. pow. Sierpc; w tym wypadku skostniały dopełniacz z określenia (w dokumentach) typu *Stanislaus de Potrykoz* potraktowano jako mianownik nazwiska.

Z. Brocki